

RICHARD VIIDALEPP

Kaarle Krohn ja eestiläinen
kansanrunoustiede

Eripainos Kalevalaseuran Vuosikirjasta n:o 43/1963

KAARLE KROHN JA EESTILÄINEN KANSANRUNOUSTIEDE

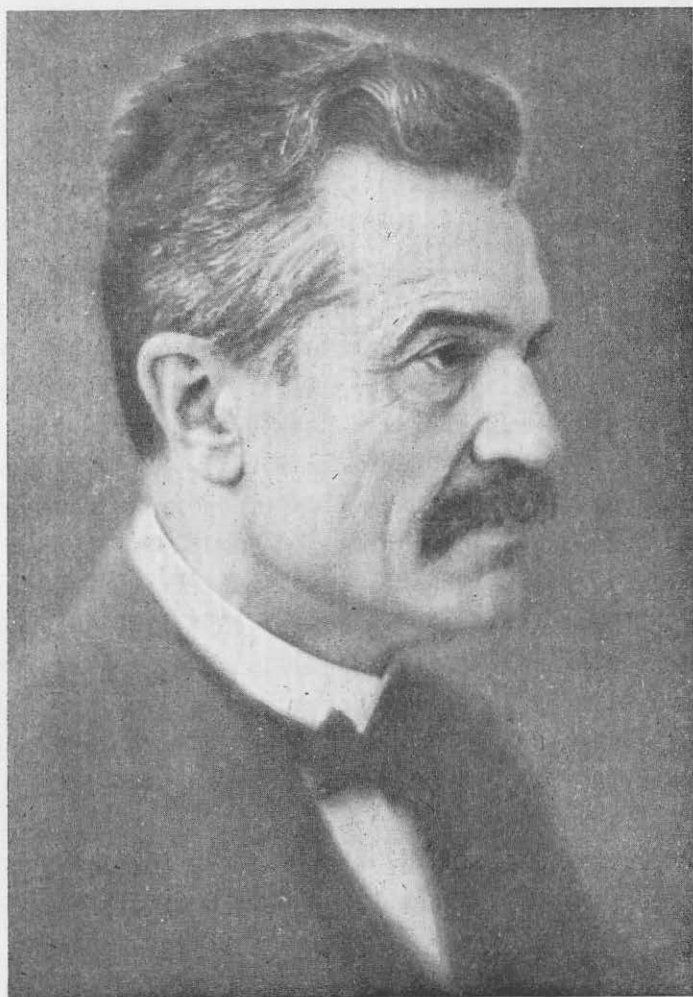
Kaarle Krohnin Eestin ja eestiläisen kansanrunoudentutkimuksen harrastus alkoi jo hänen nuoruusvuosinaan ja se kesti hänen työntäyteisen elämänsä loppuun saakka. Sillä on ollut erityinen merkitys ja vaikutus eestiläisen kansanrunoudentutkimuksen kehitykseen. Mutta Krohnin välityksellä on myös eestiläinen kansanrunous saattanut auttaa suomalaisia tutkijoita heidän työssään suomalaisen kansanrunoudentutkimuksen alalla.

Krohnin varhain herännyttä kiinnostusta Eestiin osoittaa hänen ensimmäinen painettu teoksensa »Wirolaisia Satuja ja Tarinoita I»¹, joka sisältää kaksi eestinkielestä käännettyä kansansatua («Kuinka seitsemän räätäliä Turkin sotaan läksi» ja »Näkin-neito»). Tämän ilmestyessä julkaisija oli vasta nuori ylioppilas. Vaikka julkaisussa oli järjestysnumerona yksi, ei sille tullut jatkoa.

Suomessa kansanrunouden tutkiminen syntyi tietävästi paljon aikaisemmin kuin Eestissä: Kaarle Krohn sai tällä alalla välittömiä vaikutteita isältään, Helsingin yliopiston professorilta, joka tutki Kalevalan runoja, suomalaisten muinaisuskoa ja virolaistakin kulttuuria ja joka oli vieraillut Eestissä v. 1867.

Suomalaiset tutkijat tunsivat mielenkiintoa eestiläiseen kansanrunouteen, etenkin eestiläisiin kansanrunoihin. Tähän vaikutti elävöittävästi suunnitelma julkaista »Kalevalan toisinnot» teok-

¹ Wirolaisia Satuja ja Tarinoita . Suom. Wäinö. Porvoossa 1881. W. Söderströmin kust. 31 s.

Valok. 1929.

Kaarle Krohn.

sessä suomalaisen aineiston lisäksi myös kaikki Eestistä kerätyt Kalevala-aiheisten laulutyyppien toisinnot.

Saadakseen eestiläisestä aineistosta selkeämmän yleiskuvan lähetti Suomalaisen Kirjallisuuden Seura keväällä v. 1883 Kaarle Krohnin Eestiin tarkastamaan sikäläisiä kansanrunokokoelmia, jaatimaan laulujen nimiluettelon ja jäljentämään Kalevala-aiheisten kansanrunojen toisinnot. Krohn viipyi Tartossa kolme viikkoa ta matkusti sitten Pietarin kautta kotimaahansa.¹

Nuori tutkija työskenteli Tartossa hyvin kiinteästi käyttäen kopiaimisessa myös palkattua apulaista. Hän tarkasti siellä Fr. R. Kreutzwaldin, M. Vesken, Õpetatud Eesti Seltsin ja Eesti Kirjameeste Seltsin kansanrunojen käsikirjoituskokoelmat sekä Pietarissa myös J. Hurtin kokoelman.²

Tällä matkalla Krohn sai selville, että eestiläiset kokoelmat sisälsivät kaikkiaan n. 10.000 kansanrunoa, näistä oli n. 2000 vanhemmaa ja 8000 uudempaa muistiinpanoa. Kokoelmien valtava kasvu oli johtunut Eesti Kirjameeste Seltsin tuloksellisesta keruutoiminnasta. Jäljennöksinä Krohn vei mukanaan 1035 toisintoa Kalevala-aiheisista kertovista kansanrunoista.³ Nämä Krohnin tekemät luetelot osoittautuivat arvokkaiksi myös eestiläisille tutkijoille.⁴

¹ Eesti Postimees 1883, 8. VI. n:o 23 ja 13. VII. n:o 28.

² M. J. EISEN Kaarle Krohn. Eesti Kirjandus 1913, s. 147. — K. Krohnin matkan tuloksista on SKS:n pöytäkirjassa seuraava huomautus (5. 9. 1883, § 6): »Seuran tiedoksi saatettiin, että runotoisintojen keräämistä varten keväällä matkalle lähtenyt ylioppilas K. Krohnia oli erinomaisella ystävällisyydellä kohdeltu ja hänen asiaansa alttiisti edistetty, missä hän oli liikkunut, ja päätti Seura tämän johdosta kirjallisesti lausua kiitollisuuttansa Viron Oppineelle Seuralle, hroille pastori J. Bergmann'ille, kymnaasin-opettajalle G. Blumbergille, ylioppilas M. J. Eisenille ja tohtori M. Veskele Tartossa sekä pastori J. Hurtille Pietarissa.» (Maist. R. Purasen tiedonanto.)

³ M. HAAVIO Kansanrunouden keruu ja tutkimus (Suomi V: 12, 1931), s. 64; J. HAUTALA Virolaisen kansanrunouden kopiokokoelmat Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistossa. — Virittäjä 1939, 239—.

⁴ Koska suurehko osa M. Vesken kokoamista kansanlauluista on myöhemmin kadonnut, ovat Krohnin tekemät kopiot saaneet alkuperäisten arvon. Samoin hyvin

Sellaisen laulurunsauden löytyminen oli suomalaisille tutkijoille todellinen yllätys, sillä suomalaisten omatkaan kokoelmat eivät olleet näin rikkaat.

Myöhemmin J. Hurtin kokoelma alkoi nopeasti kasvaa, etenkin vasta 1888 lähtien, jolloin useassa sanomalehdessä oli ilmestynyt hänen kuuluisa vetoomuksensa »Paar palvid Eesti ärksamaile poegadele ja tütardele.» Saadakseen yleiskuvan uusimmista eestiläisistä kansanrunokokoelmista Krohn kävi henkilökohtaisesti tarkastamassa ja kopioimassa J. Hurtin kokoelman Pietarissa vuosien 1891 ja 1892 vaihteessa.¹

Pyrkimys saada suomalaisten tutkijoiden käytettäväksi kopiot mahdollisimman monista eestiläisistä kansanrunoista pysyi sen jälkeen päiväjärjestyksessä pitemmän aikaa. Samoin ryhdyttiin täällä suunnittelemaan eestiläisten kansanrunojen painoon toimitamista, sillä Eestillä itsellään ei ollut siihen sopivaa kustantajaa.

Päälinjana, jolla suomalaisten ja eestiläisten yhteistyö kansanrunoudentutkimuksen alalla useiden vuosien ajan liikkui, pysyivät Krohnin ja Hurtin ystävälliset suhteet. Lisäksi tähän vaikutti Krohnin harras kiinnostus Eestin asioihin, hänen alituinen avuliaisuutensa ja horjumaton hyväntahtoisuutensa hänen tukiessaan Hurtin pyrkimyksiä. Oli tietenkin myös muita asianosaisia, mutta johtavana voimana Suomessa oli kuitenkin juuri Kaarle Krohn ja Eestissä Hurt. Näiden kahden tiedemiehen yhteistyöstä on todistena laaja mielenkiintoinen kirjeenvaihto.²

tärkeitä ovat Krohnin tekemät kansanlaulujen luettelot näistä kokoelmista, jotka myöhemmin ovat kadonneet; luetteloiden perusteella voi kuitenkin tarkalleen määrittellä kokoelmien sisällön.

¹ J. Hurt K. Krohnille 10./22. XII. 1891; J. HAUTALA m.t., s. 240.

² K. Krohnin kirjeet J. Hurtille, M. J. Eisenille ja muille on talletettuna Eestin SNT:n T(iede)a(katemia)n alaisen Fr. R. Kreutzwaldin Kirjallisuuseumuseon käsikirjoitusosastoon. Samassa paikassa ovat myös jäljennökset J. Hurtin kirjeistä K. Krohnille.

JAKOB HURT

Keräystyönsä organisoimisessa Hurt sai monta kertaa aineellista-kin tukea Suomesta. Näiden rahasummien turvin lähetettiin maa-seudulle kerääjiksi ylioppilaita, joille näin voitiin maksaa matka-stipendejä. Myös tällaisten avustusasioden hoitaminen sujui eni-mäkseen Krohnin välityksellä, mutta rahavarat tähän saatiin Suomalais-ugrilaiselta Seuralta.

Laulujen kopioiminen Hurtin kokoelmasta oli tekeillä useaan eri otteeseen. V. 1893 suunniteltiin kiinnittää kopioimistyöhön O. Kalas, v. 1894 ja 1896 jäljennöstyötä teki neiti Iina Holm, joka oli Helsingistä sitä varten lähetetty Pietariin Hurtin luokse.¹ Myöhemmin Hurt ei ollut tähän jäljentäjään täysin tyytyväinen, vaan halusi arvattavasti ottaa työhön omia ehdokkaitaan. Jäljennöstyö oli ollut intensiivisesti tekeillä myös Hurtin viimeisenä elinvuotena, jolloin kopioitiin Virumaan vanhoja kansanrunoja (niteistä H II 10 ja H II 11).² Työn helpottamiseksi tehtiin Suomen taholta ehdotus kulloinkin tarvittavien niteiden kuljettamisesta Helsinkiin, mutta Hurt ei antanut lupaa siihen. Sen takia suoritettiin laajempi kopioimistyö vasta Hurtin kuoleman jälkeen.

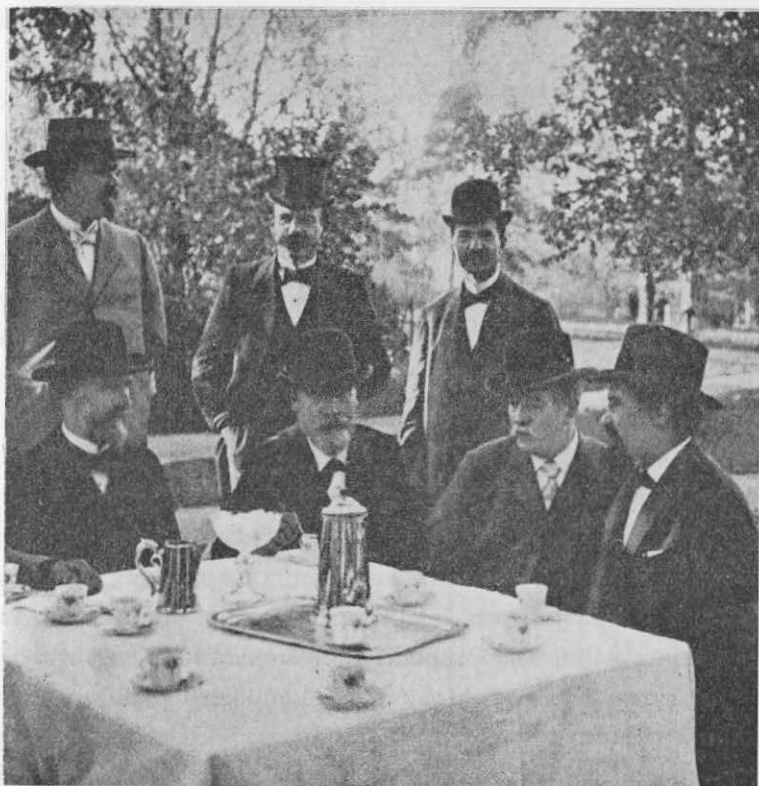
Suom. Kirj. Seura päätti 7. III. 1894 julkaista »Eesti rahva eepilised laulud» erillisenä sarjana, jolloin niiden toimittajana olisi ollut Hurt. Päätöksen toteuttamiseksi etsittiin sopivaa mahdollisuutta usean vuoden ajan. Hurt oli pappi eikä hän keksinyt itselleen muuta ammattia toimeentulonsa hankkimiseksi. Hän tosin kääntyi Venäjän tiedeakatemian puoleen, samoin keisarin, mutta näillä anomuksilla ei ollut positiivisia tuloksia. Siksi Hurt ryhtyi v:n 1898 syksyllä pyytämään apua Suomesta, aluksi tohtori Otto Donnerin välityksellä.³ Hän ilmoitti suostumuksensa siirtyä kokoelmineen Suomeen, missä olisi omistautunut koottujen kansanrunojen painokuntoon saattamistyöhön, kunhan vain hänelle täällä olisi taattu toimeentulo.

Kysymys oli harkittavana Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran johtolimissä. Laadittiin yksityiskohtainen ehdotus 27. p:nä loka-kuuta 1898; siinä esitettiin, että Hurtin kokoelmat siirtyvät SKS:n

¹ J. Hurt K. Krohnille 10/22. IX 1893, 31. V/12. VI 1894, 20. XII 1894/1. I 1895; 10./22. IX 1896.

² J. Hurt K. Krohnille 5./18. VIII 1906, 6./19. X 1906 ja 1./14. XII 1906.

³ J. Hurt K. Krohnille 2./14. IX 1898.

Kahvilla Korkeasaarella. Istumassa Otto Donner, J. Hurt, J. R. Aspelin ja A. O. Heikel ja seisomassa E. N. Setälä, Yrjö Wichmann ja Kaarle Krohn.

omaisuudeksi, mutta Hurt itse saa työnsä avustamiseksi 15 vuoden ajan 2000 mk vuodessa sekä toimittamispalkkion.¹

Hurtin vastausta tähän ehdotukseen odotettiin kauan, mutta se oli kielteinen.² Nähtävästi hän oli pitkän aikaa pohtinut asiaa ja lopulta ruvennut epäilemään. Syy oli ilmeisesti kansallispoliittista laatua: hänen kokoelmansahan olivat laajan kollektiivisen työn

¹ J. HAUTALA m.t., s. 241.

² J. Hurt K. Krohnille 23. X/4. XI 1899.

tulos ja niillä kiistämättä oli suuri kansallinen merkitys; tuntui suorastaan sopimattomalta, jopa epäisänmaalliselta myydä ne vierasmaahan. Siksi Hurt lausuikin vastauksessaan, että kokoelmien siirtäminen ja niiden käyttämättä jättäminen »würde meine Compatrioten beleidigen und tief berühren, zugleich die Vervollständigung meiner Materialien gründlich schädigen. Das Interesse für das weitere Sammeln würde einlahmen und man würde mich egoistischer Gelüste beschuldigen. Also von einem Verkauf des Vanavaras meinerseits kann in keiner Form die Rede sein.»¹ Hurt päätyi omaan ehdotukseensa sanoen, että hän toivoi tulevansa toimeen saamallaan palkkiolla, mutta aineiston käsittelyn ja painoon toimittamisen pitäisi tapahtua Hurtin kotimaassa.

Pian löydettiin kuitenkin eestiläisten kansanrunojen julkaisemiseksi sopivampi keino. Ennen pitkää Hurt vapautui papin tehtävistä v. 1901 ja alkoi toimittaa kansanrunoja painoon. Kustantajana oli Suom. Kirj. Seura, joka maksoi Hurtille toimituspalkkiota 75 mk painoarkilta. Tässä muodossa on setukaisten kansanrunojen julkaisukysymys SKS:n johtokunnassa lopullisesti päätetty 9. pnä lokakuuta 1901.²

Tämän jälkeen syntyi Hurtin ja Krohnin välillä vilkas kirjeenvaihto, joka kuvailee puheena olevan teoksen varhaishistoriaa askel askeleelta. Hurt kävi tämän asian takia Helsingissä v:n 1902 keväällä neuvotellakseen SKS:n johtohenkilöiden kanssa. Paljon aikaa vei julkaisun toimitusperiaatteiden selvittäminen³ ja monien teknillisten kysymysten ratkaiseminen. Niinpä Hurtin käyttämän vaikeahkon ortografian välittämiseksi piti hankkia kirjapainoon

¹ Samassa paikassa.

² Suomi III: 20. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Keskustelemukset v. 1901—1902, s. 59.

³ Vrt. H. TAMPERE Jakob Hurda rahvaluule väljandamistööst ja selle printsiipidest. Paar sammukest eesti kirjanduse ja rahvaluule uurimise teed. Uurimusi ja materjale I, Tallinn 1959, s. 131—.

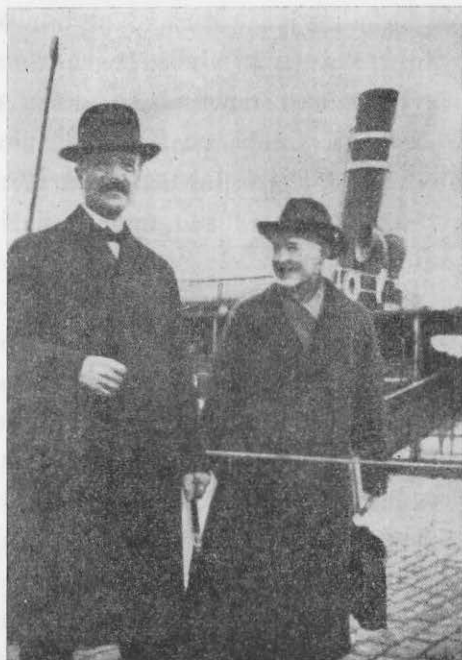
monta kymmentä kirjasintyyppiä lisää. Syntyi vaikeuksia runojen ryhmityksessä, yksinkertaisten ja yhdistettyjen runojen erottamisessa. Kaikkien kysymysten ratkaisemisessa auttoi ennen kaikkea Krohn henkilökohtaisesti, vaikka tarpeen tullen monissa asioissa vedottiin vielä muihinkin, kuten dosentti A. R. Niemeen. Kiinteä työ kesti monta vuotta. Alussa oli suunniteltu julkaista setukaisten runot kahtena niteenä, mutta lopulta tuli niteitä kolme, sillä J. Hurtin matkat v. 1902 ja 1903 suuresti kartuttivat kokoelmia.

Hurtin ja Krohnin jatkuvan yhteistyön tuloksena valmistuivat monumentaaliset, tähän saakka ainoalaatuiset »Setukeste laulujen» laajat niteet I—III vuosina 1904—1907¹; yhteensä nämä sisältävät 1975 laulutekstiä. Hurt ei itse saanut kuitenkaan nähdä suurteoksensa lopullista valmistumista, sillä hän kuoli viimeisen niteen ollessa painossa. Sen toimittamisen joutui suorittamaan loppuun Oskar Kallas.

Kun tutustuu »Setukeste laulujen» syntytarinaan, selviää, että Krohn oli tässä hyvin tärkeä tekijä; hän oli itse asiassa tämän suurteoksen toimittaja, joka aina avuliaasti ja lämpimästi osallistui esiintyneiden vaikeuksien selvittämiseen.

»Setukeste laulujen» ilmestyminen oli merkittävä saavutus eestiläisten ja suomalaisten folkloristien yhteistyön alalla, sekä suurteko etenkin eestiläisessä kansanrunoudentutkimuksessa, eritoten kun Suomen kansanlaulujen monumentaalinen sarja »Suomen Kansan Vanhat Runot» alkoi ilmestyä vasta myöhemmin (v. 1908). Ennen »Setukeste laulujen» I niteen valmistumista on Hurt itse arvostavassa jälkikatsauksessa ja vilpittömästi kiittäen suomalaisia avustajiaan kirjoittanut: »Für das grosse Opfer, welches die finnische Literaturgesellschaft zum Besten der Setukesischen Lieder dargebracht hat, sind wir Esten tief dankbar, insbesondere aber ich als

¹ J. HURT Setukeste laulud. Pihkva-Eestlaste vanad rahvalaulud, ühes Räpinä ja Vastseliina lauludega. I. Helsingis 1904, II — 1905, III — 1907.

Kaarle Krohn ja Oskar Loorits Helsingin satamassa 21. 6. 1927. Eestiläiset folklorekokoelmat on sijoitettu laivaan ja lähdön hetki on koittamassa. Valok. Lauri Kettunen.

Herausgeber der Lieder. Es ist mir etwa so zu Muthe, wie einem Vater, dem es nach vielen Jahren und Mühen gelungen ist, seinen Sohn in eine gute und anständige Lebensstellung zu bringen. Dass ich Deiner Mitwirkung besonderes viel verdanke, das weiss ich gar wohl. Bitte, empfangе dafür meine wärmste Erkenntlichkeit!»¹ Tähän lausuntoon voi täysin yhtyä.

Kun Hurt v. 1907 alussa kuoli, otti juuri Krohn hänen ainoalaatuisen kokoelmansa isälliseen huostaansa (Eestistähän puuttui tuolloin laitos, joka olisi voinut sen tehdä). Hän matkusti Tarttoon J. Hurtin hautajaisiin, sopi perillisten kanssa ja kuljetti paluu-

¹ J. Hurt K. Krohnille 15./28. XI 1903.

matkallaan osan kokoelmasta heti mukanaan Helsinkiin, osan vasta myöhemmin. Suom. Kirj. Seura oli tällöin suostuvainen maksamaan kokoelman käyttöoikeudesta, mutta perilliset eivät sellaista toivomusta esittäneet. Krohn hoiti Hurtin arvokasta perintöä 20 vuotta, Eestin Kansanrunousarkiston (Eesti Rahvaluule Arhiiv) perustamiseen saakka v. 1927.

Kun Hurtin kokoelma oli Helsingissä, alkoi pian sen jäljentäminen sekä sen runsaan aineiston käyttö tutkimustyöhön. Kopioimiseen oli nyt luotu erittäin suotuisat olosuhteet, siihen saatiin myös kylliksi rahallista avustusta »ja kun sattumalta nuoria reippaita työmiehiä oli runsaasti tarjolla, jatkettiin työtä hyvää vauhtia.»¹ Jäljentäjinä oli nimittäin useita Eestistä paenneita poliittisia emigrantteja, nuoria kirjailijoita ja taiteilijoita.

J. Hurtin kokoelman kansanrunojen hakemiston (laulutyyppien mukaan)² laati Krohnin oppilas, eestiläinen Hella Vuolijoki, mutta satujen ja tarinoiden typologisen luettelon suomalainen Antti Aarne.³ Viimeksi mainitun teoksen välityksellä tuli Hurtin kokoelman eestiläinen kansansatuperinne tunnetuksi koko maailman folkloristeille. Kokoelmasta tehtyjen kopioiden järjestämiseen ja luettelojen kokoamiseen myöhemmin (v:sta 1931 alkaen) Suom. Kirj. Seura kiinnitti Hurtin tyttären Linda Hurtin.

Krohn itse käytti laajalti Hurtin kokoelmien aineistoa omissa tieteellisissä töissään ja innosti eestiläisten kokoelmien tutkimiseen myös omia oppilaitaan ja työtovereitaan. Siksi ei Hurtin henkinen perintö jäänyt Helsingissä unohduksiin, vaan sen maine kasvoi vuosi vuodelta.

Krohn on tehnyt paljon myös eestiläisen kansanrunouden ja

¹ J. HAUTALA m.t., s. 243.

² Tästä saatiin myöhemmin kopio Eestiin ja se on hyvin paljon helpottanut eestiläisten tutkijoiden työtä.

³ A. AARNE Estnische Märchen- u. Sagenvarianten. — FFC Nr. 25.

Hurtin folkloristisen työn tunnetuksi saattamiseksi muiden maiden tiedemiehille.¹ Häneltä saadun aineksen pohjalla piti H. Carnoy valaisevan esitelmän folkloristien kongressissa Pariisissa v. 1889.² Samansisältöinen esitys oli niinkään kansainvälisessä folkloristien kongressissa Lontoossa v. 1891, nähtävästi myös Krohnin aloitteesta.³ Joskus Krohn punoi eestiläistä kansanrunoutta käsitteleviä aineksia myös omiin teoksiinsa.⁴ Hän laati myös kriittisen lausunnon Hurtin tieteellisestä toiminnasta Venäjän Maantieteelliselle Seuralle,⁵ minkä perusteella mainittu seura osoitti tunnustuksensa Hurtille suomalla hänelle kultamitalin.

Kaarle Krohnilla oli ystävälliset välit myös eestiläisen vanhemman polven folkloristin M. J. Eisenin kanssa.

Eisen tutustui useihin suomalaisiin toimihenkilöihin, myös ylioppilas K. Krohniin (Eisen opiskeli Tarton yliopistossa uskontotiedettä v. 1857—1885). V. 1880 hän tapasi Eestissä O. A. F. Lönnbohmia, joka oli siellä tutkimusmatkalla ja oli mukana Tallinnan laulujuhllilla. Hän kutsui eestiläisen sivistyneistön edustajia osallistumaan SKS:n 50-vuotisjuhlallisuuksiin Helsingissä seuraavana vuonna. Sinne matkusti muiden mukana M. J. Eisenkin, jonka kokoama oli myös lahjateos — »Eesti luuletused» -antologian upeasti sidottu laitos. Eisen solmi tällä matkalla lujat siteet Suomeen; hän kävi täällä jatkuvasti, oli kirjeenvaihdossa useiden henkilöiden kanssa ja hänestä tuli aktiivinen suomalaisen kulttuurin tunnetuksi

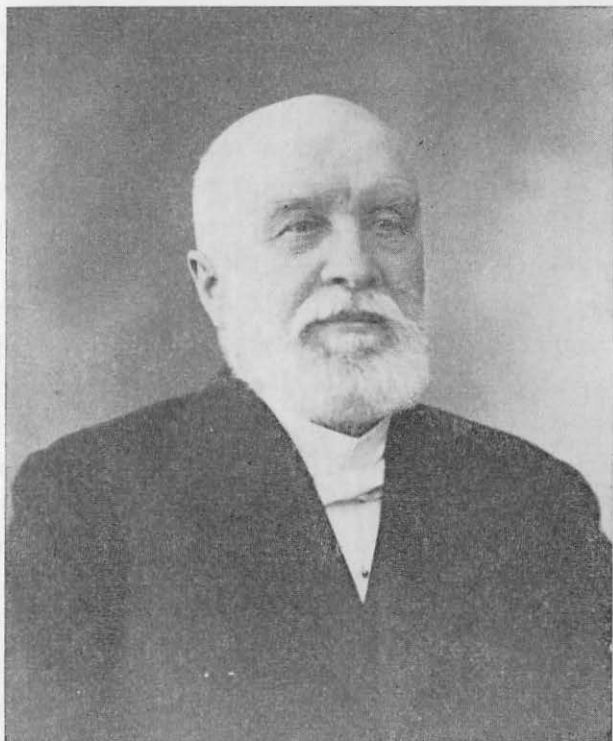
¹ K. KROHN *Histoire du traditionisme en Esthonie* (SUS:n Aikak. 10/1892).

² Vrt. »La Tradition» 1889 s. 236—239.

³ W. F. KIRBY *On the Progress of Folk-lore Collections in Esthonia with special reference to the work of pastor Jakob Hurt*. Transactions of the International Folk-lore Congress 1891, London 1892, s. 427—429.

⁴ K. KROHN *Die geographische Verbreitung estnischer Lieder, durch eine Karte erläutert*. Fennia 5 (1892) s. 1—30.

⁵ K. KROHN *Übersicht über die wissenschaftliche Tätigkeit des Pastors Dr. Jakob Hurt*. (Ottš. Imp. Russk. Geogr. Obštš. 1904).

M. J. EISEN

tekijä Eestissä, veeläpä »Kalevalan» käantjä ja sen kansantajuiseksi saattaja.¹

Kun Krohn saapui keväällä v. 1883 ensimmäisen kerran Eestii tarkastaakseen siellä eestiläiset kansanrunokokoelmat, antoi M. J. Eisen hänelle monenlaista apua.² Samana vuonna ilmestyi Eisenin eestinkielinen suorasanaianen mukaelma suomalaisesta kansallis-eepoksesta (»Väike Kalevala»). Myöhemmin alkoi Eisen julkaista

¹ M. J. EISEN Isiklikke mälestusi soome-eesti kultuurilistest kokkupuutumistest 50 aasta cest ja neile järgnevail ajal. — Eesti Kirjandus 1931 s. 169—185.

² M. J. EISEN Kaarle Krohn. — Eesti Kirjandus 1913, s. 145—.

»Kalevalasta» muutamia osia runokäännöksinä. Täydellinen Kalevala-käännös ilmestyi kahtena osana (1891, 1892). Toinen parannettu painos julkaistiin samoin kahtena osana (1912, 1922), mutta kolmas, edellisistä viimeistelty yhtenä teoksena v. 1925.¹ Eisen on julkaissut Kalevalasta myös lyhyempiä tutkielmia sekä selostavia kirjoituksia, sittemmin hän on selittänyt eeposta luennoissaan Tarton yliopistossa.

Jo ylioppilaana Eisen alkoi julkaista painettuina kansansatukokoelmia, mutta myöhemmin hänestä kehittyi Hurtin ohella toinen kansanrunouden suurkerääjä Eestissä, samoin hyvin tuottelias painoon toimittaja (etenkin kansansatujen alalla) sekä tutkija. Omasta kokoelmastaan hän oli luovuttanut osia (esim. arvoituskeräelmän v. 1887/8) Suom. Kirj. Seuralle, samoin hän oli kopioimista varten lähettänyt Suomeen kansanrunoja, mutta myöhemmin asuessaan Tartossa ja toimiessaan professorina hän alkoi siirtää kokoelmansa aineistosta kopioita Suom. Kirj. Seuralle auttaakseen ja helpottaakseen siten suomalaisten tutkijoiden työtä. Olipa Eisenillä kerran suunnitelmana (1919) asettua Suomeen asumaan käsinkirjoitettuine kansanrunokokoelmineen ja jatkaa täällä työskentelyään. Muuttoa ei Eestissä kuitenkaan puollettu, vaan Eisenille luotiin mahdollisuudet työskennellä Tarton yliopistossa henkilökohtaisena kansanrunoudentutkimuksen professorina. Eisen pysyi Suomen uskollisena ystävänä kuolemaansa saakka (1934) ja toimi myös suomalaisten folkloristien tutkimusten ja saavutusten tunnetuksi tekemiseksi Eestissä. Krohn taas on tutustuttanut muidenkin maiden tutkijat M. J. Eisenin kokoelmiin ja julkaisuihin.²

¹ E. NIINIVAARA Kalevala viroksi. — Kalevalaseuran vk 40/1960 s. 323—332. Vrt. M. J. EISEN Kuinka aloin harrastaa Kalevalaa. — Valvoja 1908 s. 224—230.

² K. KROHN Die Märchen- und Sagenpublikationen von M. J. Eisen.—Finnisch-ugrische Forschungen II, 2.; K. KROHN Nachtrag zu »den märchen- und sagenpublikationen von M. J. Eisen.« Ibid. Anz.

Kolmas eestiläinen vanhemman polven tutkija Oskar Kallas oli Tarton yliopiston lopetettuaan opintojaan täydentämässä Helsingin yliopistossa opiskellen siellä v. 1892—1893 kansanrunoutta ja suomalais-ugrilaisia kieliä. Hän oli Krohnin oppilas ja ystävä ja myöhemmin hänen lankonsa. Helsingissä saamansa herätyksen jälkeen alkoi Kallas tutkia eestiläisiä kansanrunoja ja saavutti ensimmäisenä eestiläisenä tällä alalla tohtorin arvon (*Die Wiederholungslieder der estnischen Volkspoesie* 1901). Seuralta saamiensa matkarahojen tukemana Kallaksen oli mahdollista tehdä tutkimusretki eestiläisille kielisaarekkeille Venäjänmaan Pihkovan piirin alueelle. Hän kävi mm. Lutsin eestiläisten luona v. 1893 ja Kraasnan eestiläisten parissa v. 1901. Näiden matkojen tulokset, joilla oli korvaamaton merkitys niin Eestin samoin kuin Suomenkin tieteele, ovat Krohnin ystävällisestä toimesta suurimmaksi osaksi ilmestyneet Suomessa: »Lutsi Maarahvas» (1894) ja »Kraasna Maarahvas» (1903). V. 1904—1916 O. Kallas järjesti Eestissä kansansävelmien ja kansanrunojen keruun, josta saatiin arvokkaita tuloksia (EÜS-niminen kokoelma sisältää n. 19.000 kansanlaulua, 13.000 sävelmää ym. folklorea). Tällä kertaa antoi Suom. Kirj. Seura jonkin verran aineellista tukea, niinikään käytännöllistäkin apua. Armas Launiksén toimesta näet osallistui keruuseen suomalainen musiikkitieteilijä A. O. Väisänen käyttäen ensimmäistä kertaa Eestissä fonografiaa. Tällä tavoin saatiin tallennetuksi aitoa kansanmusiikkia (yhteensä n. 1100 sävelmää). Kallaksen johdolla koottu aineisto oli v. 1920—1925 säilytettävänä ja kopioitavana Helsingissä Suom. Kirj. Seurassa. Jo aikaisemmin oli Launis käyttänyt hyväkseen tämän kokoelman sävelmateriaalia väitöskirjassaan »Über Art, Entstehung und Verbreitung der estnisch-finnischen Runenmelodien» (1913), mutta myöhemmin ilmestyi painosta saman kirjoittajan kansansävelmäjulkaisu »Eesti runoviisid» (1930).

Tällä vuosisadalla ovat useat eestiläiset kansanrunoudentutkijat ja kirjallisuustieteilijät opiskelleet Helsingin yliopistossa (G. Suits, V. Grünthal-Ridala, Hella Vuolijoki ja eräät muut) tai käyneet siellä opintojaan täydentämässä (A. Annist, O. Loorits ja muut). He kaikki ovat saaneet opetusta ja herätteitä Kaarle Krohnilta ja muilta suomalaisilta kansanrunoudentutkijoilta.

1920- ja 30-luvuilla on Krohn vierailut Eestissä. Vuoden 1923 syksyllä hän piti Tarton yliopistossa eestiksi luentosarjan aiheesta »Soome-Eesti vanast rahvalaulust». Nämä luennot ilmestyivät myös painettuina ja muodostivat tarpeellisen oppikirjan eestiläisille ylioppilaille¹. Myöhemminkin Krohn esiintyi esitelmöitsijänä Eestissä.

Kun J. Hurt vuoden 1907 alussa kuoli, päättyi eestiläisten kansanrunojen tieteellinen julkaiseminen. Eestissä sitä pidettiin suorastaan luonnollisena. Mutta toisin suhtautui Krohn asiaan; hänellä oli eestiläisten kansanrunojen painoon toimittaminen usein mielessä. Kun Eesti Kirjanduse Selts v. 1907 perustettiin, sai se Suomesta ehdotuksen jatkaa eestiläisten kansanlaulujen julkaisemista. Suomesta luvattiin antaa painovalmis käsikirjoitus, mutta EKS ei kuitenkaan pystynyt teosta kustantamaan.

V. 1911 teki K. Krohn uuden aloitteen: EKS:n oli yritettävä saada avustusta Venäjän tiedeakatemialta (lättiläisten kansanlaulut olivat jo ilmestyneet tuon akatemian kustannuksella). Käsikirjoituksen lupasi Krohn taaskin panna kokoon maksutta. Sovittiinkin, että eestiläiset kansanrunojen ilmestyisivät maakunnittain, ensimmäiseksi Virumaan laulut. Tällainen anomus lähetettiin tiedeakatemialle ja asiaa ajettiin myös edustajan (O. Kallaksen) välityksellä. Kuitenkaan avustusta ei saatu. Anomus uudistettiin vielä

¹ Painettuna ilmestynyt aikakauskirjassa Eesti Kirjandus 1923 ja 1924, eri vihkosena v. 1924.

v. 1914, mutta silloin syttyi ensimmäinen maailmansota ja asia raukesi.¹

Uudelleen joutui eestiläisten kansanrunojen julkaiseminen päiväjärjestykseen 1920-luvun alussa. Nyt aiottiin ottaa esille eepiset runot ja muodostettiin julkaisutoimikunta eestiläisistä ja suomalaisista tiedemiehistä (K. Krohn, V. Alava, M. J. Eisen, W. Anderson, O. Kallas, V. Grünthal). Teoksen piti sisältää eepiset runot tyypeittäin kaikkine toisintoineen. Käsikirjoituksen pani kokoon Suomessa pääasiallisesti Krohn, joka tälläkin kertaa teki työn ilman maksua. Eestissä käsikirjoitusluonnosta täydennettiin ja painattamisasiaa järjestettiin. Teoksen valmistumiseen kului kuitenkin monta vuotta ja »Eesti Rahvalaulud Dr. Jakob Hurda ja teiste kogudest» I pääsi ilmestymään vasta v. 1926. Siinä on tekstiosan lisäksi joukko Krohnin tärkeitä kirjoituksia (»Johdannoksi», »Eestiläisten kansanlaulujen säerakenteesta», »Laulutoisintojen vertailemisesta» ja »Tutkimustapanäyte»). Koska seuraavana vuonna perustettiin Eestin kansanrunousarkisto (Eesti Rahvaluule Arhiiv) ja J. Hurtin kokoelma siirrettiin Suomesta Eestiin, pantiin »Eesti Rahvalaulud» teoksen II osan käsikirjoitus jo kokoon Tartossa Walter Andersonin johdolla. Painosta se ilmestyi v. 1932. Mutta tämän toisenkin osan toimittamiseen Krohn otti osaa. Sen perusteella voidaan liioittelematta sanoa Krohnin olleen eestiläistä kansanrunoutta painoon toimitettaessa huolehtivainen ja aloitteita tekevä tukija viimeisiin elinvuosiinsa saakka. — »Eesti Rahvalaulud» I ja II sisältävät 18 eepistä runoa kaikkine toisintoineen, yhteensä hiukan yli 2000 laulutekstiä. Sarja oli suunniteltu 6—7 niteiseksi, mutta sen julkaiseminen loppui II:een niteeseen taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Myös julkaisussa sovelletut toimitusperiaatteet aiheuttivat eriäviä mielipiteitä.

¹ SKS:n ja EKS:n yhteistyöstä eestiläisen kansanrunouden julkaisemisessa. Ks. A. PALM Eesti Kirjanduse Selts 1907—1932. — Eesti Kirjandus 1932 s. 503—505.

Voitaisiin lisätä, että Suomessa on kerran suunniteltu myös eestiläisten sananlaskujen julkaisemista, mutta suunnitelma jäi toteuttamatta¹. Samoin tiedetään, että SKS:n toimeksiannosta oli G. Suits laatinut käsikirjoituksen »Eesti nõiasõnad» (Eestiläiset loitsut), jota tarjottiin painettavaksi EKS:lle, mutta joka on yhä jäänyt julkaisematta².

K. Krohnin eestiläis-aiheisiin ja eestiksi ilmestyneihin töihin voisi vielä lisätä ne, jotka osoittavat suosituksen tutkijan osallistumisen eestiläisten kansanrunoudentutkijoiden juhlaKirjoihin³. — Tutkimuksia, joihin on käytetty runsaasti eestiläisiä kansanrunoja tai selvitelty eestiläisiä aiheita, on Krohnilla monia. Voidaan mainita esim. »Kalevalan runojen historia», »Kalevalankysymyksiä», »Kalevalastudien», »Tunnelmarunojen tutkimuksia I: Laulusta» ja eräitä muita. Erikoislaatuinen vaikutus ja merkitys eestiläiselle tutkimustyölle — kuten myös muiden maiden folkloristiikalle — on epäilemättä ollut Krohnin yhteenvedon antavalla tutkimuksella kansanrunoustieteellisen tutkimustyön metodisesta ja teknillisestä puolesta — »Die folkloristische Arbeitsmethode, begründet von Julius Krohn und weitergeführt von nordischen Forschern» (1926). Varman tutkimusmetodin luominen kansainväliselle kansanrunoustieteelle on kiistämättä Krohnin kaikkein huomattavin saavutus.

Krohnin palvelukset eestiläiselle kansanrunoudentutkimukselle ovat niin monipuoliset ja laajat, että on vaikea löytää sopivia

¹ Ks. FUF II 2 (1902), Anz. s. 72.

² Vrt. A. PALM, m.t. s. 505. Myöhemmin 1930-luvulla V. J. Mansikka valmisti eestiläisten loitsujen kokoelmaa, mutta työ jäi kesken.

³ Tutkimus kansanlaulusta »Ristitus mets» (Eesti Üliõpilaste Seltsi Album IV, Tartu 1899, s. 162—172), muistelmakirjoitus »Mälestusi M. J. Eisenist» (Eesti Kirjandus 1925, s. 337—339) ja tutkimus lyyrillisestä laulusta »Laula, suukene!» (Album M. J. Eiseni 70. sünnipäevaks, Tartu 1927, s. 19—24).

sanoja sen kokoavaksi ilmaisemiseksi. Puolen vuosisadan ajan hän eli läheisesti eestiläisen kansanrunoustieteen kehityksen mukana, antoi sille monenlaista apua ja korvaamatonta tukea. Erikoisesti hän huolehti eestiläisten kansanrunorikkauksien painoon saattamisesta ja valvoi ja hoiti tärkeimpiä eestiläisiä kokoelmia kaksi vuosikymmentä. Enemmän kuin kukaan muu on Krohn tehnyt myös eestiläisen kansanrunouden ja eestiläisen kansanrunoustieteen tunnetuksi saattamiseksi muiden maiden tutkijoille.

Kaarle Krohn oli Eestin ystävänä suurellekin yleisölle hyvin tuttu. Hänestä on kirjoitettu paljon Eestissä hänen merkkipäivnään. Hän oli Tarton yliopiston kunniatohtori (1923) sekä Eesti Kirjanduse Seltsin, Eesti Rahva Muuseumi, Õpetatud Eesti Seltsin ja Akadeemiline Rahvaluule Seltsin kunniajäsen. Kaarle Krohnia ja hänen työtään muistetaan Nyky-Eestissä kiitollisuudella hänen satavuotispäivänään.

Richard Viidalepp